

ВПЛИВ КОНКУРЕНЦІЇ НА ВСТАНОВЛЕННЯ ЦІН НА БАНКІВСЬКИЙ ПРОДУКТ

Конкуренція є двигуном ринкової економіки. Саме завдяки конкуренції споживачі можуть вільно обирати найбільш прийнятні серед альтернативних товарів за співвідношеннями “ціна-якість”. Конкуренція, як бачимо, стимулює продавців зменшувати витрати і одночасно підвищувати якість своєї продукції.

Для аналізу концентрації ринку серед вітчизняних і зарубіжних дослідників найбільше використання отримали:

- індекс концентрації;
- індекс Херфіндаля-Хіршмана;
- індекс Холла-Тідемана;
- загальний індекс галузевої концентрації.

Індекс концентрації дозволяє враховувати концентрацію ринку за найбільшими банками, при цьому ігноруючи результати діяльності малих та середніх учасників ринку.

Використовуючи індекс Херфіндаля-Хіршмана, можна проаналізувати ситуацію в банківській системі. Цей індекс доводить важливість великих банків, призначаючи їм більшу питому вагу, ніж меншим банкам, та чутливий до входження нових банків на банківський ринок. Ринок вважається неконцентрованим, якщо $HHI < 0,1$; помірно концентрованим, якщо $HHI < 0,18$, та висококонцентрованим, якщо $HHI > 0,18$.

Індекс Холла-Тідемана враховує вплив кількості банків на концентрацію банківського ринку, оскільки є чутливим до ринкової частки малих банків, оскільки частка зважується на місце банку: чим менше частка, тим більше місце.

Але оцінити співвідношення між коливаннями ринкових часток та абсолютною значущістю частки найбільшого банку дозволяє індекс галузевої концентрації.

Для аналізу особливостей вказаних показників та ринкової структури в дослідженні подані результати розрахунків визначених показників концентрації за активами вітчизняної банківської системи.

За отриманими результатами аналізу за станом на 01.01.2009 більше 50 % активів банківської системи припадає на 11 банків, за даними на 01.01.2010 концентрація ринку залишається за найбільшими банками, індекс концентрації збільшився і становить 56,03, 50 % активів формує 10 банків.

При аналізі індексу Херфіндаля-Хіршмана за активами банківської системи банківський ринок можна віднести до неконцентрованого. Однак зазначимо, що даний індекс стає менш чутливим до зміни кількості банків зі зростанням кількості банків у галузі.

Динаміка зміни значення індекс Холла-Тідемана підтверджує тенденції зміни індексу Херфіндаля-Хіршмана та вказує на те, що у вітчизняній банківській системі функціонує велика кількість практично однакових за розміром банків.

Показники концентрації свідчать про низьку концентрацію вітчизняної банківської системи, яка практично не змінювалася в період 2004-2009 рр., що дозволяє припустити існування монополістичної конкуренції у банківській системі України. За таких умов на банківському ринку представлені диференційовані продукти, ціни на які слабо контролюються, багато в чому залежать від кон'юнктури ринку. При цьому досить великого поширення набули методи нецінової конкуренції, наприклад, реклама, імідж, торгові марки.